

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szentgyörgy-utca 1092. sz. hová a lap szellemi részét illető czikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hova az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neu-Mark 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELŐFIZETÉSI AR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

Felhívás.

A helyi Jogász-egylet f. év november hó 7-én, azaz csütörtökön délután 3 órakor a királyi tábla épületében **rendes ülést** tart, melyen megjelenni az összes egyleti tagok felkéretnek.

A tanácskozás napirendjén lesznek:

1. A polgári törvénykezési (II.) és bűnügyi (III.) szakosztályok által letárgyalt indítványok fölötti véleményes előterjesztések; jelesen:

a) A II. szakosztály véleményét, Illyés Károly urnak a perkivonat-készítés kötelezettségének eltörlése iránt beadott indítványa tárgyában, előadja dr. Soos Kálmán.

b. A III. szakosztály véleményét, Csongvai Károly urnak, a ausztr. büntető perrendtartás 158. §-a, pontjában érintett vizsgálati fogság korlátozása tárgyában előadja ügyvéd Szentgyörgyi György ur.

c) A II. szakosztály véleményét, Illyés Károly urnak a megye igazítás és sommás visszahelyezési kereseteknek a községi bíróságok hatáskörébe való utalása iránt, előadja Kuthy Albert úr.

2. Az egylet ez évi működését feltüntető évkönyvnek szerkesztése iránti indítvány.

3. Egyéb felmerülő kérdések és szabályszerű időben bejelentendő indítványok.

Maros-Vásárhelyt, 1872. november hó 1-én

b. Apór Károly,
egyleti elnök.

Dr. Soos Kálmán,
titkár.

Maros-Vásárhely nov. 5.

Azt hiszem, hogy az igazságszolgáltatás szent ügyének teendek nemes szolgálatot, midőn a nyilvánosság terére viszem át e véleményyt.*

Illyés Károly kir. táblai pótbíró urnak a megye igazítás és sommás visszahelyezési pereknek a községi bíróságokhoz utasítása tárgyában beadott következő szerkezetű indítványa fölött:

„Addig is, míg a békebírói intézmény életbe léptetetik, eszközölje a jogászgylés, hogy a polg. törv. rendt. 93. §-a i. pontjában megnevezett megye igazítási és sommás visszahelyezési perek a polg. törv. rendt. 9-ik czime I-ső fejezetében meghatározott községi bíróság hatásköréhez utasítsanak.“

Mindenekelőtt szükségesnek tartom megemlíteni, hogy fentebbi úgy elvi, mint gyakorlati szempontból elannyira fontos indítvány előleges motisására indítványozó ur három lényeges momentumot állít fel — u. m.:

a megye igazítás és sommás visszahelyezési perek tulságos szaporodtával, az azokra nézve jelenben illetékes kir. járásbíróságok nagy elfoglaltatását, — továbbá

*E vélemény es annak alapját tevő indítvány a II-ik szakosztály által bővebb megvitatás végett a jogászegylet rendes gyűléséhez utasítván, miután a gyűlés folyó hó 7-kén leendő czélse. tőnek tartottuk annak a gyűlés napja előtti közlését.

az ezen perekkel járó aránytalanul magas költséget, s végül,

hogy ezen perek, természetüknek megfelelő gyors elintéztést, a jeleni eljárás szerint nem nyerhetnek.

Elfogultság lenne elősorolt motívumoknak bármelyikét is kétség alá vonni; mindhárom correct a — gyakorlati életből merített meggyőződésen alapuló nézpont, mely tiszta világításba helyezi indítványozó urnak a gyakorlati jogi téreni észlelődései mellett, a törvénykezés gyorsítása s olcsóbbá tétele iránti jó szándokát is; mert nem lehet vitatni:

hogy a birtokháborításos perek folytonos szaporodása eljáró bíróságaink aránytalanul sok idejét veszi igénybe,

hogy a perköltségek, a substratummal magával legtöbbször semmi arányban sem állanak, s végül,

hogy e perek, ez idő szerint, természetüknek megfelelő gyors eljárásban nem részesülnek; de

igénytelen nézetem szerint, e három előleges motívum egyike sem hozható szoros kapcsolatba a fölveti indítvánnyal, s ha valódi okára — a baj gyökerére reducáljuk felhozott indokokat, resultatumul csak az fog előttünk állani, hogy jeleni perlekedési rendszerünk ép oly lassu, mint drága, vagy is: hogy igazságszolgáltatásunk merőben nélkülözi az oly gyakran hangoztatni szokott gyors és olcsóság kellékeit, mely állítás elannyira igaz és absolut értelmű, hogy az alul bár specialis kivételeket sem tehetni, s így ez nem csak szőnyegen levő sommás visszahelyezés és megye igazítási perekre, hanem bátran alkalmazható az minden névvel nevezendő jogcizimen indított perekre nézve is; ez így van s úgy lesz mindaddig, míg első foku bíróságainknál a naponként mind érzékenyebben érezhető munkaerő hiányon, kellő számu szakismerettel ellátott bírák s annak megfelelő segédszemélyzet szaporítása által segítve nem lesz.

En tehát igazságszolgáltatásunk mostani csigalassuságát nem az egyes perek természete vagy a törvény hiányaiban kutatom, — hanem keresem s kétségtelenül föltalálom azt — mondjuk ki őszintén — az első foku bírósági szervezés azon tapasztalt takarékoságában, mely az óriási arányban növekedő perek feldolgozásától a szükséges munkaerőt vonta meg s ezáltal phisicailag lehetlennitette a törvény megtartását; mert egyebet mellőzve, hiában van ott a törv. rendt. 116-ik §-ának a sommás eljárásra vonatkozó azon rendelkezete, mely a tárgyalásokat 3. 8. 15. s országon kívül szoloknál legfőlebb 30 napi határidő alatt rendeli megtartatni; ki tartja avagy tarthatja meg ezt? senki; örvendjünk, ha a járásbíró bourójában — tisztelet a kivételeknek — tavasszal fák virágzásakor beadott keresetünkör, ősszel levélhulláskor láthatunk tárgyalási végzést!

Állításom talán paradoxonnak tűnhetik fel; meggyőződhetik azonban erről bárki is, ki alkalmat vesz magának perindítás által próbára tenni t ürelmét.

Ennyit indítványozó urnak a bírák elfoglaltatása s a perek tulságos lassúsága iránt tett nézeteire; a mi pedig az aránytalanul költséges eljárást — a drágaságot — illeti, erre szabad legyen nyilvánitanom, hogy ez nem egyedül a perlekedés terén észlelhető baj; hanem általános társadalmi s talán épen fináncziális kérdés, melyen jogi reformok által enyhíthetni ugyan, de teljesen segíteni lehetetlenség.

Ez előzmények előrebocsátása után áttérve az indítvány tulajdonképeni meritumára, ez iránti véleményemet lehető tárgylagossággal az alábbiakban terjesztem a t. jogász-egylet elé.

Hogy feladatommak azonban bár némi sikerrel megfelelhessenek, mellőzhetlennek találom előbb a birtokháborítás, most sommás visszahelyezési perek természete, s azután a községi bírásokodásra vonatkozó törvény és tapasztalatból merített észrevételeimet elősorolni:

A birtokháborítási perek eredetét nem messze kell keresnünk, az e czimeni perfolytatás nálunk először az 1853-ki perrendtartás által nyert életet, s említett törvény 28-ik fejezete részletesen, s mostani perrendtartásunknál tudvalevőleg tüzeesebben intézkedik az e némű perek körüli eljárásra nézve.

Magyar törvényeink között egyedül Verbőczyi tripartituma I. R. 84. s azt követő czimeiben találunk nyomára a törv. rendt. 96. §-a i. pontjában említett határigazítási pereknek, csak hogy e perek a II. R. 18. cz. szerint nem rövid — most sommás, — hanem rendes vagy is akkori időben hosszú perkezelés alá estek; a mi pedig az indítványban felhozott 1848 előtti borozda jártatást illeti, ez nem törvény, hanem a szokás-jogon alapult, mely jártatások a különböző megyékben keblbi — ugynevezett gremialis constitucziók által szabályoztatván, e szerint azok különböző alakban is fordultak elő, s miután t. indítványozó ur, nézetei érvelésére ezekre sulyt kívánt fektetni, helyén látom itt egy ilyen legáltalánosabban elterjedt s Marosszéken is szokásban volt jártatási mód ismertetését.

„Felperes megintette ellenfelét nyolczad napra borozda jártatás végett, akkor egy táblabíró elébe állit hét határjárót, kiket amaz megeskett a határ igaz jártatása végett; ha az ellenfél megengedi kijárják, a melyik féltől földet jártak el, az szenvedi a költséget; a járással meg nem elégedő fél visszainti a nyertes felet 8-ad napra, ekkor 14 határjárót állit elő, ezek hasonlónan megeskettetvén, kijárják, a melyik fél ezzel sincs megelévedve, annak rendes határujtási per folyását kell követnie, a ki pedig a borozda jártatást meg nem engedte, kisebb hatalmaskodás alá huzattathatott.“

Már most kérem megítélni, hogy egy ily primitivszerű eljárás, hol annyi egyén szerepelt, nem emésztett-e az akkori viszonyoknak megfelelőleg elég költséget fel — s valjon ez által a birtok biztonsága eléretett-e? Tartozkodás nélkül kimondhatjuk a nemet; mert ha egy-két jártatás sikerült, a mint sikerül az az épétebb felek

között a pert megelőzőleg jelenleg is, legtöbb esetben azonban a törvény által engedett repulsióval és szerepelt, s nem egyszer véres fővel távoztak a helyszínéről peres felek, commetanusok és bírák.

Ilyen volt az 1848 előtt nálunk divatban volt, s sokak által maig is annyira magasztalt borozda jártatási rendszer.

Ne feledjük azonban azt is, hogy ez eljárás 1848 előtt a táblabírói rendszer fénykorában s jogi intézményeink annál fejlettebb idejében divott, hogy azóta jogi rendszerünk teljesen átalakult s a modern reformokkal párhuzamban óriási haladást tőn.

Aztán ez még mind tűrhető lenne, s elfogadhatóbb szinben tüntetné fel előttünk fekvő indítványt, ha csak megyeigazítás, vagy határjárás értetné a keretbe, de a törvény sommás visszahelyezésről is szól s indítványozó ur ez utóbbit is elválaszthatlan tárgyává tette indítványának.

Pedig anyagi törvényeink szerint, birtok tárgya lehet minden testes, vagy testetlen dolog — tehát jog is; a testes dolgok törvényes nézpontból újra ingó és ingatlanokra osztatnak, tehát birtokot lehet nem csak ingatlant, hanem ingó dolgot és jogot is, — s miután e három irányban nyilvánul a birtoklás lehetősége, önként következik, hogy a törvényhozásnak mindenket védelmé alá kellett fogadnia, vagy más szóval gondoskodnia kellett arról, hogy a birtoklási képesség említett három neme épségben tartása mellett, a tetteleges birtoklás jogtalanul meg ne zavartassék, ha az megzavartatott volna, a megzavart jogállapot — az erősebb jogra tekintet nélkül — lehető rövid uton és idő alatt helyreállíttassék, mit az ugynevezett birtokháborítás, most már sommás visszahelyezés per címén kívánt elérni.

Ily tágas értelemben nyilvánulván a birtoklási képesség, annak megzavarása is ép ily értelemben történhetik, s ép ez egyik fő nehézség, miért a tisztelt indítványozó urral bár elvileg sem érthetnek egyet; mert ha csak kisebb borozda kérdésről lenne szó, akkor az indítványban is említett — a törvénykezést a közigazgatástól elkülönítő elv feláldozása mellett is — készséggel adnám fennforgó indítványhozi véleményemet; de miután az élet, a tapasztalás bizonyítja, hogy igen gyakran száz, sőt ezerekre menő hold terület, értékes jogelvezet, vagy ingó használatában történik a háborítás, s e mellett legtöbbször az egyszerűnek hitt utolsó birtoklási ténykérdés is sokszor meglepő bonyolulttá válik, minek megoldására higgadt szakképzettség s széles körű törvényismeret kívántatik, én nemcsak czélszerűtlen-, de kivihetetlen- s eredményére nézve veszélyesnek is látom e perekbeni bíráskodással a községi bíróságokat bizni meg.

A mi továbbá az indítvány azon érvét illeti, melynek föllállításánál indítványozó ur azon nézetből indulva ki, hogy a birtoklás nem jogi, hanem egyszerű ténykérdés lévén, az e körül fölmerülő vitás kérdések megoldására a magasabb jogi képzettséget nélkülözhetőnek véli, — erre csak annyit jegyzek meg, hogy dacára az egyszerű ténykérdéssel foglalkozó sommás visszahelyezési perek természetének, gyakran a személy és tárgy közötti birtoklási viszony megállítása oly módon válik bonyolulttá, s legtöbbször a tény és jogi kérdés között valósággal oly finom a különbség, melynek megoldására a jóakarát s természetes ész még magára jogképzettség nélkül nem elegendő; mely állításom bebizonyítására azon számos birtokháborítási perre utalok, melyekben még rendes bíróságaink sem tudtak eligazodni s ugyanazon egy perben a három forum, három különböző határozatot mondott ki világos bizonyosságul annak, hogy indítványozó ur által egyszerű

ténykérdésként vázolt utolsó birtoklás a három, pedig — úgy elméleti, mint gyakorlati szakképzettséggel felruházott bíróság előtt is ugyanannyi értelemben nyert megoldást.

Ezek után az indítványozó ur által is indítványa ellenében némi nehézségül fölhasználódnak ismert községi szervezet kérdésére térek át. Én községi szervezetünket, eltekintve az administratív teendőktől, szorosan a tárgyhoz ragaszkodva, kizárólag törvénykezési szempontból veszem bírálat alá, mire nézve irányadóul a polg. törv. rendt. 9-ik czime I-ső fejezetét tekintem, mint a hol s községi bíróság hatásköre juridikai szempontból megállítva van.

Idézett törvény 475. §-sa szerint a községi bíróság a helybeli bíróból, egy esküdtből és a községi jegyzőből áll, kik mindnyájan egyenlő szavazattal bírnak; illetősége a községi lakosoknak 30 frt értéket meg nem haladó személyes kereseteire terjed.

Már most, a ki a mondott elemekből összerakott törvényt szolgáltató testülettel gyakrabban érintkezésben volt, ki községeink műveltségi állapotát a néppeli közvetlen érintkezésből ismeri, fölösleges ezen sajnálandó állapotot hosszasan szellőztetnem, hiszen itt nálunk a székelyföldön Erdélyre nézve a népet illetőleg, a civilizáció gyupontjában is átlag alig minden harmadik falura esik egy írni és olvasni tudó falusbíró, esküdt pedig, pláne még kevesebb; egyebütt például vármegyéken pedig mérőföldet utazhatni, míg az írni és olvasni tudó községi bíró egy-egy ritka példányára akadunk.

Talán fölhozhatni erre, hogy elég, ha a jegyző szakképzettségén, tekintve azonban, hogy ez állítás megállhatóságát idézett törvény segélyével könnyen czáfolat alá vehetni, szint úgy állunk jelenleg a községi jegyzőkkel is; mert nálunk, hol a közéletbeni szereplés tudvalevőleg legalább is szolgabíró, főjegyzőség vagy éppen képviselősen kezdődik, az alárendelt s e mellett lehető gyengén díjazott jegyzői állomás a képezettebb emberre nézve semmi ingerrel sem bír, az önállóbb, értelmesebb osztály nem törekszik e kisebb rendű megfizetésre; az arra reá szorult egyénektől pedig, kik korlátolt jövedelmük mellett rendesen más mellékeresetet is folytatnak, sem szakképzettséget, törvénybeni jártasságot nem kívánhatunk, sem pedig részrehajlatlan önálló eljárást nem tehetünk fel, ezekből kifolyólag tehát egy többször szakértők, mérnöki vélemény s jogi gyakorlottság mellet is nehezen tisztázható sommás visszahelyezési ügy eldöntése miként bocsáttathassék egy ily testület határozata alá, mely legtöbbször egy kézbesítést, egyszerű becsü- vagy birtokbizonyítványt sem képes szabályszerűen kiállítani!

Én megvallom, ez állapot előnyös megváltoztatását még a tisztelt indítványozó ur által kilátásba helyezett új községi törvény életbeléptetésétől sem remélem; az eziránti 1871. 18. t. cz. életbe léptethetik bármily rövid idő alatt talán mindjárt a következő év elején, de e törvény még magára szakképzett embereket nem teremt, községi előjárók lesznek, kik voltak eddig, s lehet évtizedek mulnak, míg a közoktatás-, nevelés-, jó vagy bár tűrhető községi rendszert állít elő.

Való ugyan, hogy a községi bíróság a 476. §. szerint csak mint egyeztető békebíró működik, s a felek a törvény által csak megjelenésre, de a bíráskodás elfogadására nem köteleztetnek; annál szigorubb azonban a törvény azon intézkedése, mely a határozattal elégedetlen félnek egyedül a törvény rendes útját hagyva fenn, az ellen semmi jogorvoslattal élést sem enged meg, s miután azt ismét a tapasztalat bizonyítja, hogy a felek igazságérzetük tudatában s talán költségkimélet tekintetéből is az ily nemű bíráskodást elfogadták, s ezután a lehető s legfelszegebb

irányu határozatban elejtett igényüket rendes törvény útján kellett orvosolni, én a községi bíráskodást jelen alakjában a perorvoslati jog ily tulságos megszorításával még a törvény által meghatározott 30 frtot tul nem haladó keresetekben sem tartom czélszerűnek, s hajlandó lennék a legtöbbször komaság-sógorság s több efféle szellemi s igen sokszor anyagi kötelékkel is a peres felekhez kapcsolt előljáráásokat az igazságszolgáltatás teréről merőben leszorítani.

Végül, miután napjainkban legtöbbször a költséges eljárást szokták az ellennézetűek felhozni, s miután e nézet magában az indítványban is több helyt érintve és kiemelve van, nem tartom fölöslegesnek néhány szóval még e cardinalisnak hitt kérdés vitatásába ereszkedni.

A sommás visszahelyezési pereknek csak azon részét mondhatják tulságos költségesnek, hol nem egész önálló ingatlan a perlemény, hol tehát a per tárgya constatalására a hely színe szemle s talán szakértők véleménye szükséges.

Hogy az ily szemlét teljesítő bírói bizottság kiszállása tetemes s gyakran a subsratummal nem elő költségekkel jár, ez elvitázhatatlan.

Tekintettel azonban arra, hogy a közelebbi bírósági szervezés folytán a járásbírák járásuk központjára helyeztetek ki, s így az indítványban jelzett bíróság és községek közötti távolság is tetemesen leapadott, s most az ily eljárással okozott költségek is alig felényire szállanak.

Tekintettel arra, hogy gyakorta egész községek között is a legmérgeesebb elkeseredettséggel folyó birtokháborításos perek apadására nézve a községi előljáráásokra leendő biztatás esetében is semmi garanciára remény nincs, de másfelől a községek az előljáráások által képviseltetvén, ha azok folytatnak egy más ellen pert, ezeknek gyakori helyettesítése több rendbeli nehézségekkel jár, —

tekintettel végül arra, hogy míg sokszor csekélyebb értékű ingó tárgy elidegenítése, büntető törvényileg kezeltetik az ingatlanok jogtalan elfoglalásáról a büntető hatalom nem intézkedik, nézetem szerint én a legtöbbször öntudatosan szándékkal elkövetett háborítások által előidézett sommás visszahelyezési pereknél a jogtalan tény elkövető félre nézve az aránytalanul magas költségekbeni elmarasztalást méltányosnak s az igazsággal megegyezőnek tartom, annyival is inkább, mert még így a magas költségekkel sújtoltatás tudatában is, indítványozó ur által is elismertett a birtokháborítási perek aránytalanul szaporodása mivé sülyedne, tehát a birtok biztonsága, ha az az ellen elkövetett tetlegesség semmi, avagy kevés költséggel toroltnék vissza, s ha az annyira nevezetes statusquo fenntartása tekintélyllyel a nép előtt sem bíró községi bíróságok oltalma alá helyeztetnék.

Előadattak alapján tehát én, indítványozó Ilyés Károly tagtárs urnak a megyeigazítás és sommás visszahelyezési pereknek a községi bíróságokhoz utasítása tárgyában beadott indítványát a t. jogász-egylet általi elfogadásra ez idő szerint még nem ajánlhatom.

Kuti Alber.

Vélemény

Tekintetes Ilyés Károly urnak, „a perkivonat-készítés kötelezettségének eltörlése” iránti indítványa fölött.

(Folyt. és vége.)

Mindezekből, valamint a perkivonat-készítéssel járó egyéb, s indítványozó ur által is felsorolt hiányok és nehézségek egybevetéséből világos, hogy a perkivonatnál az előszóval előterjesztés gyorsabban és biztosabban hozza a szavazókat azon helyzetbe, hogy az ügy állását alaposan ismerhessék és megítélhessék; vagyis a perkivonat készítése a miniszteri rendeletben jelzett czélnak kellő mérvben nem felel meg, illetőleg avégre nem is használ-tatik.

Fővárosi levél.

Pest oct. 30. 1872.

Bécsi vendégeink, a delegátusok elvégezvén teendőiket, haza utaztak, hol azonban egy kissé zavart hangulatra találtak, mert ugyanis néhány lap alaptalan miniszterválsági hírekkel felizgatta az ilyenek elhívására mindig kész kedélyeket.

A királyi család, mely Rudolf főherczeg kivételével pár hét óta körünkben időz, vasárnap (október 27-én) egészen kiköltözött Gödöllőre, mert Budán a cholera kiütött s eddig valami 19 áldozata is lett; a ragály továbbterjedésétől azonban nem igen van okunk tartani, mert erőlyes helyügyminiszterünk minden lehetőt megtesz annak megelőzésére és elhárítására. Általában véve a tisztaság s rendes életmód hatályos ellenszere az ily járványoknak, legnagyobb előmozdítója pedig ezeknek ellenkezői és a meghülés, Pesten még egy eset sem fordult elő s az emberek itt nem is igen félnek.

Nagy feltűnést okozott a „Reform“ vasárnapi cikke mely a fővárosi ily módon nem is sejtett játékbankok, helyesebben nevezve rablóbandákról hoz kimeírt és részletes leleplezéseket, melyek egész borzasztóságban tüntetik föl ama veszélyes örvényt, mely oly sok egyes embernek és családnak vált gyászos sirjává. Itt többé nem egyesek megmentéséről, hanem egy társadalmi epidémia orvoslásáról van szó, s elvárjuk a kormány illető közegeitől a leghatályosabb fellépést s a nagy mértékben felindított kedélyek megnyugtatót.

A politikai életnek ismét egy rövid holt idenye van s a sürgős forgás csak a miniszterek törvényjavaslatkészítő osztályaiban nem szűnik; mint beszélnek s írják a főváros rendezéséről szóló javaslat már teljesen kész van, s még több mások is.

Az egyetem karai már teljesen megkezdtek működésüket, úgy a tudományos egyletek is javában folytatják gyűléseiket s felolvasásaikat. Tegnapelőtt az akadémiában Gyulai Pál olvasta fel Finály Henrik emlékbeszédét boldogult Engel József orvostador fölött, kit Maros-Vásrhely is sokáig volt szerencsés magának mondhatni. Értekező különösen szépen s meghatáran rajzolta ama küzdelmeket, melyeken az elhunyt ifju korában átment, s ama fáradhatlan szorgalmat s tudmányszomját és emberszeretetét, mely vég sohajtásáig rajtja volt!

Mai nap estvéjén egy szerény nemzeti ünnepély lend, t. i. a Miklósy magyar népszínháznak megnyitása, melyről azonban csak következő levelemben fogok megemlékezhetni.

Mielőtt bezárnám tudósításomat kénytelen vagyok az épen most vett tudósítások szerint megírni, hogy az ujabban lett mintegy 30 cholera-beteg közül ismét 8 esett áldozatul és így eddig számszerint 27 egyén mind Budán, Pesten még egy sem. Azonban a vidékről jött tudósítások szerint az ország különböző helyén valami 4—5 eset fordult eddig elő, csak semmi félelem, és sok tisztaság s mértékletesség.

Marosi.

Helyi dolgok.

— **Folytatás.** Maros-Vásárhelyen létesítendő székegyháza leányháza adakoztak: tanár Bihari Sándorné urasszony ivén: Szász Róbertné 5 frt, Horváth Gáspárné 3 frt, dr. Szilágyi Sándorné 5 frt, Vajda Linka 1 frt, Scheitz Antalné 5 frt, Kozma Endréné 5 frt. Az erdélyi kereskedelmi bank 100 frt, tanár Urr Györgyné 1 arany és így készpénzt 124 frt és egy aranyot. Alapító tagok lettek: Dósa Miklós kir. táblabíró 100 frt, Göldner Nándor 60 frt, Bihari Sándorné 60 frt, Imreh Sándorné 60 frt, Pátrubán Kata kisasszony ivén: Jakabfi József ajándékba 6 frt, Székely Adeodátné 3 frt, Tucsek István 2 frt, Kabdebó István öt évig évenként 5 frt, Pátrubán Miklósné 5 évig évenként 5 frt, Csákányiné Istvánné Anna 3 évig évenként 3 forint, összesen 23 frt. Tanárjelölt Soós Antal ur ivén: Bergeayé községében Nagy József 1 frt, Soós András 1 frt, id. Nagy Pál 1 frt, Nagy Lajos 1 frt, Székely József 10 kr, Soós Márton 10 kr, id. Gálfi János 10 kr, ifj. Kozma József 10 kr, közép Soós Pál 10 kr, id. Gálfi Ferenc 20 kr, Soós György 10 krajczár, az ev. református megye 50 kr, Nagy János 20 kr, Kozma József 4 kr, özv. Nagy J.-né 20 kr, Nagy S. 10 kr, özv. Soó F.-né 20 kr, Szavuj Juvon 20 kr, Murádin M. 20 kr, készpénz 6 frt 44 kr. Gabonát adtak: Kádár Márton 1 véka búzát, Koronka J. 1 véka búzát, Muntján Kosztin 2 kupa törökbuzát, Olytyán Kosztin 2 kupa törökbuzát, Málnási Ferenc 4 kupa törökbuzát, Bodoni Nagy József 4 kupa búzát, ifj. Nagy Pál félvéka búzát, Lőrinczi Sándor 2 kupa törökbuzát, Borbély Ferenc két kupa törökbuzát, cs.-szent-iványi Nagy József 2 kupa törökbuzát, Borbély József 3 kupa törökbuzát, Kakasi Sándor két kupa törökbuzát, Gálfi József 1 kupa törökbuzát, Bereczki József 3 kupa törökbuzát, Kozma János 4 kupa búzát, özv. Gálfi Sándorné 2 kupa törökbuzát, Soós László 1 véka törökbuzát, Nagy Ferenc 2 kupa búzát, Kis Ferenc 4 kupa törökbuzát, id.

Soos Pál két kupa búzát, Borbély Dániel 4 kupa törökbuzát, Dombrádi Simon 1 kupa búzát, özv. Lőrinczi Mihályné 1 kupa törökbuzát, özv. Soós Józsefné 1 kupa törökbuzát, Banta Jovuj 2 kupa törökbuzát, Molnár P. g. n. e. lelkes 4 kupa törökbuzát, Nagy Gábor 2 kupa törökbuzát, id. Soós József 2 kupa búzát, özv. Nagy Károlyné 4 kupa törökbuzát, Barta Ferenc 2 kupa búzát, Borbély Sándor 2 kupa törökbuzát, Nagy Mihály 4 kupa törökbuzát, Lőrinczi Ferenc félvéka törökbuzát s így összesen 3 véka 9 kupa búzát, 4 véka 13 kupa törökbuzát mi helyszínén eladtván, jött be 9 frt 60 kr, ehez járul: Lőrinczi Lilla Pogácsáról 5 frt, Sárkány Fábán M.-Madaráról 1 frt, Tarr János Gerebenéről 3 frt összes gyűjtés 25 frt 4 kr. Alapító tag lett tanárjelölt Soós Antal 60 frt. s így a teljes pénzüsszeg 85 frt 4 kr. o. é. Gróf Toldalagi Victoriné ivén: A maros-vásárhelyi műkedvelők színi előadásából 178 frt 72 kr, mihez számítva az eddig közölt összeget 5990 frt 40 kr. és egy arany, teszen az összeg 6624 frt 16 kr és 2 darab aranyot. Korunkában 1872 nov. 1-én. Gr. Toldalagi Viktorinó, elnök.

— **Halottak** estvéjén a rom, catholicusok temetője gyönyörű fényárban uszott. A harangok méla bus hangja szomoruan figyelmeztette a város lakóit, hogy e napon egy szent kötetmet kell lerónia, a halottak iránti kegyelet adóját, s a kegyelet és kíváncsiság oly sok látogatót vont a temetőbe, hogy a járókelők a nagy tolongáson több kellemetlenségnek voltak kitéve.

— **Egy üdvös intézmény.** A „kézműiparosok országos értesítő-“je egy részvény aláírási felhívást közöl a központi ipartársulati bankra. Ezen intézmény üdvös voltát és célirányosságát minden iparos átláthatja, mert ez első sorban szolgáltatni fog minden iparosnak üzlete korszerű kifejtéséhez kellő hitelforrást; nem csak mérvben fog befolyjni arra nézve, hogy az iparosok önállónak tessenek, és hogy vidéken önszorgalmazó és hitel-egyletek létesüljenek. Egy részvény ára 100 frt. A fizetés oly czélszerűen van beosztva, hogy a legszegényebbi iparos is megszerezheti azt. Felszólítjuk városunk iparos polgárait, hogy ezen üdvös intézményt melegen felkarolva ne kessenek, s igyekezzenek lehetőleg legtöbb részvényt ajmely egy biztos alapon nyugvó növekedő értékű vagyon, megszeretni.

VEGYES.

— **Khalil basa** az új török külügyminiszter Fazyl basa leányát veendi nőül, egy kellemes ifju hölgyet, ki angol nevelőnőjevel Konstantinápoly környékén, mint amazon, szokott lovagolni, az 6-törökök nagy keserűségére.

— **Nagy hercegi udvar.** Wladimir orosz nagy herceg nem rég töltötte be 25 ik évét s ez alkalommal udvarát kiegészítették. Ez udvar állománya most tétetett közé s ebből tájékozást nyerünk az orosz nagy hercegi udvar szokásos berendezéséről s az ottani fizetési módokról. Az állami pénztárból buzzák fizetéseket az új udvari személyzet tagjai, közül: 1 udvarmester 3145 rubelt, 1 lelkész 710 rubelt, 1 diakonus 565 és egy felolvasó 344 rubelt. Saját jövedelmeiből fizet a nagyherceg 1 irodafőnöknek 1287 rubelt, 1 titkár- és 1 pénztárnoknak egyenkint 570 és négy inokot összesen 680 rubellel; azon kívül egy orvosnak 1287, 1 építész- és 1 palota felügyelőt 50 rubellel, 1 orvossegédet 365 rubellel st. Az összes nagy hercegi udvarrattás fizetésekben 11,355 rubelbe kerül.

— **Párizsban** néhány héttel ezelőtt nagy vihar dult, a villám egy gázlámpát meggyújtott, s hősege a csövet elolvasztván, iszonyu robbanás történt, a mely a csövet tökéletesen szétszakította. Az onvezető veszélyessége miatt nem jó, sokkal czélszerűbb a vas, melyet a villám nem olvaszthat meg.

— **Berlinben** oct. 19-én egy ottani bankháztól 30,000 tallér értékű értékpapirokat loptak el.

— **A csehek** németesednek. „Narodny Listy“ panasolja, hogy a germanizáció némely cseh vidéken nagyon terjed. A szülők gyarmakeiket, mind német kerületekbe küldik s „kedvükért“ ök maguk is oda mennek és ott telepednek meg. A rationalis lap továbbá írja: a szlávok névváltoztatása is ijesztő mérvet vett föl.

— **Az olaszországi** vizáradások még mindig tartanak, s veszélyesen növekednek. Mantua, Rovigo és Porto Folio vidékek csaknem egészen víz alatt állanak; a lakosok a gátakra menekültek. Velence nagyon veszélyeztetve van, itt rettegnek a gátok áttörésétől. A kormány pénz, élelmet oszt ki a vízkárosultak között, a legerélyesebben jár el a köznyomor enyhítésében.

— **Nagyváradon** a napokban egy táncszívalom alkalmával a „Buda“ fogadóban két lány addig tánczolt, míg földre rogytak. A jelenlevők azt hitték, hogy el vannak ájulva, vizet hoztak, hogy eszméletre térítsék, de minden kísérlet sikertelenül maradt: a leányok holtan tánczoltak magukat.

— **Tanácsház** macskája. Altona városi budgetje egy új kiadás által van terhelve. A képviselő t. i. kényszerítve érezte magát egy macska megvételére, melynek nyakkötőjén a „Tanácsház macska“ díszlik. Élelmézésére a számos egerek mellékjöveldelmén kívül, naponta 9 krajczár van megszavazva.

— **A szabad** fémunkás társulat gyűlései Bécsben a 6-ik törvényozikk (közbeke veszélyeztetése) betiltattak.

— **Medvevadászat.** Talmácsról f. hó 20-án egy 20 vadászból és 12 hajtóból álló társaság medvevadásatra rándult ki, értésükre esvén, hogy a környékben gyakran mutatkoznak a medvék. A községből kiérve rögtön megkezdették a hajtsást, de kezdetben eredménytelenül, míg végre egy szép maczkó csakugyan lőtávolba jött. Többször lőttek rá, földre is terítették, de csakha-

A mely érvek még a perkivonat készítésnek továbbbi nem annyira céljával, mint indokolásul felhozhatni szoktak, hogy tudniillik a perkivonat biztosítékul szolgál a per gondos áttanulmányozására és az iratszerűleg hű előadásra nézve, hogy annak alapján az előadó felöllességre vonathassék, — azokra a t. indítványozó ur részletesen s nézetem szerint sikerrel megfelelt. A mi keveset még azokhoz adni óhajtok, arra nézve különbséget teszek az első foku és a felebbviteli bíróságok közt.

Az első foku társas bíróságoknál, ha a perkivonatot az előadó készíti, a temérdek idővesztéssel, s lényeges bírói teendőiben való tetemes hátramaradással teljességgel nem áll arányban, a perkivonattól reményelhető s inkább csak képzelt csekély haszon. Ha a kivonatot nem az előadó, hanem valamely alárendeltebb, s a bírósági funkcióban kevésbé jártas bírósági hivatalnok készíti, s ha még ezen az előadónál föltehetőleg gyengébb kivonat, nem is használhatik arra, hogy az előadásnál és ítélelhozási nál alapul szolgáljon, — mit egyébiránt csak helyeselné lehet úgy tökéletes munkapazarlás az, mi bíránk arány lag csekély száma és tulterheltsége mellett kétszeresen káros igazságszolgáltatásunkra, financiaiális helyzetünkre s közzgazdasági viszonyainkra nézve. A járásbíróságok újabb intézkedés folytán perkivonat-készítésre többé nem is kötelezvék.

Felebbviteli bíróságainknál pedig az első bírósági perkivonatok kijavítása tényleg nem történik, annál kevésbbé e kivonatoknak felolvasása; a perkivonatok folytatolagos kiegészítésére s illetőleg szóbeli perekben annak készítésére nézve az imént mondottak teljesen állnak: csakhogy azok mellett még következtetlenségnek is tartom, hogy a már magában véve kivonatos sommás perekből a másodbíróság perkivonatkészítésre köteleztessék, midőn az első foku bíróságok az alól fölmentve vannak.

Szóval, jelen bírósági szervezetrünk s törvénykezési gyakorlatunk mellett a perkivonat készítése minden czél értelem nélküli időpazarlás és fölötte káros munkaerő-fecsérlés, nem is említvén, hogy deficitos államháztartási költségvetésünk nem igen tesz ki kíváncsossá a kérdéssé intézkedés további fentartását.

Nem tartozik ugyan közvetlenül a kitűzött kérdésre, de a tisztelt indítványozó ur által fölemlítettén, magam sem kívánom hallgatással mellőzni azon érvelést, miként a perkivonat-készítés a felsőbb bíróságoknál alkalmazott fogalmazói személyzetre nézve bírói kiképeztetést eszközölne. Ez csak önámítás és csalatkozásteljes tévedés.

Tudvalevő dolog, hogy régebben a királyi táblák székhelyei, egyszersmind az ország fiatalabb juristáinak gyűlhelyei valának, kikre nézve az akkori rendezetlen jogállapot mellett a kir. ítélő táblák egyszersmind gyakorlati jogiskolák és valóságos ügyvéd- s bíróképző intézetek valának; mi eléggé nem becsülhető intézkedés, s a korszerűség mellett messze hátramaradott akkori jogszolgáltatásunkra nézve valóságos jótétemény vala. De ez 1848 előtt volt, s azóta a helyzet tökéletesen megváltozott. A jogszolgáltatás súlypontja nincs többé a kir. ítélő tábláknál; egykori sajtóságos szereplésök a törvénykezés újól szervezésével teljesen elenyészett; s az elméleti jogtanítás rendezése, rendszeres törvénykönyvek behozása, a törvénykezés helyesebb szabályozása, a bíróságoknak országos szempontból való rendezése, és számos más okoknál fogva, a kir. táblák többé az előbbi jelentőséggel nem bírnak, de a kir. kuria sem, melyek is a másod; illetőleg harmadfoku jogszolgáltatáson kívül semmi más czél, annál kevésbbé valamely kiváló gyakorlati jogképzést (bírónevelést) nem közvetítenek. Itt tények beszélnek, s kézzel fogható argemanomok harcolnak; — a perki vonat készítése nemcsak bírói képzést nem nyújt, — de gyakorlatból tudjuk, hogy az elmét lankasztó, az önálló gondolkozástól elszoktató, s a helyett felületlen gondatlan foglalkozásra, tétlen vagy közönyös tespedésre vezető, szellemölő munka az, minek káros következményeit még hatványozza a tudat, hogy fölösleges munkálatjuk bírálat alá ugy sem vonatik. A perkivonat-készítésből meríthető bírói képzettség a parányiságig csekély ahöz képest, mit a perket keletkezésöktől fogva szemlélő, vezető és lebonyolító elsőfoku bíróságok mellett szerezhetni. Ép azért igen helyesen jegyzi meg azt indítványozó ur, hogy a perkivonat-készítés kötelezettségének eltörlésével a felebbviteli bíróságok fogalmazói személyzetének nagyobb része mind az igazságszolgáltatás gyorsítását, mind a magok kiképeztetését mind végül az igazságszolgáltatási költségvetés kevesbítését illetőleg sokkal eredményteljesebben alkalmazhatnák a különben is csekély személyzettel ellátott alsó bíróságok mellett. Ez mindenesetre igen ész- és czélszerű intézkedés volna, s épen korszerű öszhangzásban állna az elsőfoku bíróságok létszámának czélbavett szaporításával.

Ez indokokból t. Illyés Károly tagtárs urnak a perkivonat-készítés kötelezettségének eltörlése iránti indítványát teljesen pártolom, s a t. szakosztálynak elfogadás végett ajánlani bátorodom.

A Jogász-egylet határozataként kimondandó indítványt azonban, ömagától szembeötlő indokokból következőleg óhjtánám módosítani, illetőleg szövegezni:

„A bírói ügyvitel tárgyában 1869. évi ápril hó 29-én kibocsátott igazságügyminiszteri rendeletnek 60., 68 és 223. §-saiban megszabott perkivonatot az előadó bírák csakis azon nagy terjedelmű és bonyolult perekből legyenek kötelesek készíteni, melyeknél az említett ügyvitel 221. §-a értelmében az előadó mellé társelőadó is rendeltendő, sóabagságában áll azonban az előadónak, ha szükségesnek látják, más perekből is kivonatot készíteni, s az előadás kötetmét annak, illetőleg az eredeti ügyiratok elhatározó jelentőségű helyeinek felolvasása által is teljesíteni.“

M.-Vásárhelytől, 1872. október 22-én.

Dr. Soos Kálmán.

mar ismét felugrott, s dühösen neki rontott az egyik vadásznak, kit nehányszor földre terített és nehezen megsebesített. Mig nehányszor az eszméletlen sebesültet átpolták, addig a többiek a menekülő medvét több lövéssel és fejszecsapásokkal megölték, s aztán hevenyezett hordágyakon hozva a sebesültet és medvét és a szerencsétlenség miatt kisé lehangolt kedéllyel, délután 4 órakor viszáza érkeztek Talmácsra.

— **Rövid hírek.** Pesti iparosok a népszínházra maguk köréből 200 alapító tagot gyűtenek. — Bécsben két lovastiszt halálos párbajt vívott. — Az V-ik Ferdinánd betegeskedéséről karingó hír alaptalan. — Egy oroszherceg Tiflisben orosz lapot fog megindítani. — Strossmayer püspök is kihirdette a csalhatatlansági dogmát. — Liszt Ferencz már utban van hazafelé. — A szegedi izr. templomot meglopták. — Szliács fürdőt a bécsi gyógyban 315,000 frton megvette. — Unger osztr. miniszter beteg. — Patay István Szoboszlón képviselővé választott. — Budaujalon a részeg temetőör megboltott a közelebbi koporsóvitelkor s a halott elgurult, s az őrnagy helyén kiáltá: feltámadt, nincsen itt! — Rimaszombaton 10 évre ítéltek azt a hajdut, ki vallatás közt agyon vert egy foglyot. — Herzberg pesti ékszerésznél olaszok 1100 frt értékű tárgyakat loptak el alku közt. — A cholera ügyben érélyes intézkedések tétettek, eddig Budán s Mármaros-Szigeten észlelték. — Dorozsma nagy községeként szervezkedik. A budai államnyomda igazgatója cholorában meghalt. — Worinczky lengyel hercegnek síremlékére eddig 2000 frt gyűlt be. — Olajba festett arczképét is felfedezték. — Tegetthof holttestét Grätzba okt. 28-án szállíták. — Az osztrák tartománygyűlések nov. 5-re összehívtak. — Az ezüst-ár-

keletpótlék novemberre 7 $\frac{1}{2}$ % kkal számíttatik a vasutakon. Blaháné 1700 darab állatkerti sorsjegyeket adott el. — Az akadémiaiban a Bessenyei-ünnepély decz. 15. lesz. — A Venus-bolygó átmenetét vizsgáló expedíció 114 zer ezüst frtba kerül.

Legujabb posta.

Pest, nov. 2. A „horvátországi regnicolaris bizottmány a Zevkovic által kidolgozott emlékiratot, mely a politikai követelményeket tartalmazza, egyhangulag elfogadta. A magyar-horvátországi pénzügy változásait illetőleg ma fog értekezlet tartatni.

Konstantinápoly, nov. 2. A bécsi udvarhoz kinevezett új törökökvet Arifbey Várnán már elutazott Bécsbe. Ezzel együtt ugyanazon időben elment Seres Bey követ is Rómabani új állomására.

Zágráb, nov. 2. Az országgyűlési utolsó üléseken meghozott törvény a pálcabüntetés eltörlésére nézve s az 1872-dik évre betérjesztett előszámítást megnyerték a királyi megerősítést.

Berlin, nov. 2. A saxoniai főelnök Wanleben a ki az urakházában a „Kreisordnung“ elleni ellenzék vezérei egyike, disponibilis állásba lett helyezve. A reactio emberei minden követ megmozgatnak a végre, hogy a

Pairszaporitást meggátolják. A kinevezések e tekintetben nem a legkedvezőbbek.

Bécs, nov. 2. Grätzből írják a „Neue freue Presse“-nek, hogy a herborsdorffi uradalmat, mely egykor a Jezsuitáké volt, most a Jesuitáknak ellesz adva.

Bécsi tőzsdei árkelet

(novem. 2.)

5% metallique	65.64
5% nemz. államkölesőn	69.60
1860. államkötvény	10.240
Bankrészvénny	9950.
Hitelrészvénny	331.80
London	106.50
Ezüst	10570.
Arany	5.08
Napoleon arany	8.96
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	79.80
„ „ „ temesi	78.50
„ „ „ erdélyi	77.50
„ „ „ horvát-slavon	—

Felelős szerkesztő: DOBOLY SÁNDOR.

HIRDETMEÉNYEK.

(26)

1—3

Értesítés.

Alólirt ezennel tudatja, a t. cz. közönséggel, hogy „hegedü-tanítási iskolája“, rózsá-utczai 1327. sz. alatti szállásán, már megnyílt, hol a tanítási idő naponként d. u. 5—7 óráig tart. A kik ezután kívánnának ezen iskolába belépni, azok sziveskedjenek magukat alólírtánál, megjelölt szállásán, d. e. 9—11 óráig jelenteni. Tanítási havi díj egy növendékért: 6 frt o. é. A hol egy háznál 3—4 növendék lenne együtt, oda elmegyén alólírt a megszabott 6 frt havi díj mellett.

Seydelmann József,
hegedü-tanító.

(23)

5—12

Vizsgálatok meg mindent s tartásátok meg a jót!

Számtalan esetben jónak bizonyult s orvosi teintélyek és magánosok tanusítványai által kitüntetett gyógyszerek.

Dr. Miller móhnnövény-nedve.

Leghathatósb szer köhögés, mellhurut, nátha, nyálkásság, rekedtség, kezdődő tüdővész, s a gyermekek számarhurutja ellen; ezer esetben bebizonyulva.

Egy eredeti üvegtégely ára, használati utasítással 3 nyelven 50 kr. o. é.

Miller óvbalzsama görcsök ellen.

Törvényes vegytani elemzés szerint 1868. ápril 8-ról a növényország leghasznosabb nemeiből a leg-szorgalmatosabban készítve, erősítő és üdítő hatásánál fogva messzire kitünőleg ősmerve a gyomor és végbél nyálkássága, emésztéshiány, gyomorgyengeség, görcsös gyomorbaj, vérhas, puffadás és kólikafájdalmak ellen.

Ezen kívül leghathatósb és legerősebb szer hosszas és kimerítő betegségek ellen.

Egy eredeti, horgony-kupakkal, pecsét- és használati utasítással 3 nyelven ellátott üveg ára 1 frt 50 kr. Egy kisebb üveg 80 kr. o. é.

Maros-Vásárhelytt valódi minőségben csak Bucher Miksánál kaphatók. Szászvároson: Rukert C. gyógyszerésznél. Gyula-Fehérvárt: Boos C.-nál. Csíkszereda: Winkler F.-nél. Deésen: Krémer Jánosnál. Gy.-Szt-Miklóson: Frölich E.-nél. Kézdi-Vásárhelytt: Lukács F.-nél. Nagy-Enyeden: Horváth F.-nél. S.-Szt-Györgyön: Guták és társánál.

(25)

Meghívás

rendkívüli közgyűlésre.

Az erdélyi kereskedelmi és hitelbank

t. cz. részvényesei az 1872. év deczember hó 3-án délelőtt 11 órakor a bankhelyiségében tartandó rendkívüli közgyűlésre

megjelenni tisztelettel meghívotnak. Ezen rendkívüli közgyűlés tárgya. Választmányi javaslat a még kibocsátva nem levő 2500 részvény kibocsátása iránt (alapszabály 46 §-ban f. pont.).

Kivonat az alapszabályokból

49. § a közgyűlésen személyesen, vagy meghatalmazottjaik által résztvenni szándékozók, kötelesek 8 nappal a közgyűlés előtt részvényeiket (illetőleg elismervényeiket) a társaság pénztáránál, innen nyerend 8 térítvény és belépti jegy mellett letenni.

Maros-Vásárhelytt, 1872. október 29-én.

A választmány.

(4)

Legujabb törvénykezési munkák.

Kaphatók Wittich J. könyvkereskedésében

Maros-Vásárhelytt.

Az 1872. évi Törvények gyűjteménye.

8-adrét I. füzet ára 60 kr.

Kézikönyv a

BIRÓSÁGI VÉGREHAJTÓK

számára

irta: dr. Dárdai Sándor, ára 2 frt.

SZABÁLYRENDELET

az irodai szükségletek fedezése, az irodai általános kezelése és az erről vezetendő számadás tárgyában.

Szabályrendelet,

a bűnvádi eljárási költségek meghatározása tárgyában, ára 50 kr.

Az új vadásztörvény

függelekkül állandó vadásznap tárral, ára 40 kr

AZ ÚJ IPARTÖRVÉNY

ára 30 kr.

Az új.

Szolgabirói hivatal

kézikönyve

megyei tisztviselők, ügyvédek, jegyzők, és községi előljárók használatára.

ára 2 frt.

Birtokrendezési eljárás

az ország erdélyi részében ára 40 kr.

Utasítás

A véderőről szóló

1868. XL. törvényczikk végrehajtása tárgyában 1 frt 40 kr.

Utasítás

Katonai szolgálati viszonyok

körül 80 kr.

1871. XVIII. törvényczikk

a községek rendezéséről

40 kr.

Helység-névtár.

Erdély községeinek betűrendes névtára,

ára 1 frt 50 kr.